

Votre Programme Matmidim – Chiour BETH
Parashat Vaykra– Du 14 au 18 Mars 2021

ת"ס

Matmidim
Programme d'étude Mondial

Sujet de la semaine :

Birkat Haréah'

Cette semaine, le sujet d'étude porte sur **la Birkat Haréah'**, la Brah'a que l'on prononce pour des senteurs. Les sources, ainsi que les lois principales de cette Halah'a seront étudiées, ainsi que le fondement de cette Brah'a si elle est une Brah'a de Néhénin ou de Chévah'.

Bon Limoud sur Matmidim !

Tephila avant le Limoud

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁלֹּא יֵאָרַע דְּבַר תִּקְלָה עַל יָדֵי, וְלֹא אֶכְשַׁל בְּדַבַּר הַלְכָה, וְיִשְׁמְחוּ בִּי חֲבֵרֵי, שֶׁלֹּא אִמְרַע עַל טָמֵא טְהוֹר וְלֹא עַל טְהוֹר טָמֵא, וְלֹא עַל מִתָּר אָסוּר וְלֹא עַל אָסוּר מִתָּר, וְלֹא יִכְשְׁלוּ חֲבֵרֵי בְּדַבַּר הַלְכָה וְאֶשְׁמַח בָּהֶם. כִּי יִי יִתֵּן חֲכָמָה מִפִּי וְדַעַת וְתְבוּנָה. גַּל עֵינַי וְאֲבִיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ

Tephila après le Limoud

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁשָּׂמַתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ. וְלֹא שָׂמַתָּ חֲלָקֵי מִיּוֹשְׁבֵי קְרָנוֹת. שֶׁאֲנִי מְשַׁכְּמִים וְהֵם מְשַׁכְּמִים. אֲנִי מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי תוֹרָה וְהֵם מְשַׁכְּמִים לְדַבְרֵי בְטָלִים. אֲנִי עֹמֵל וְהֵם עֹמְלִים. אֲנִי עֹמֵל וּמְקַבֵּל שְׂכָר וְהֵם עֹמְלִים וְאֵינָם מְקַבְּלִים שְׂכָר. אֲנִי רֵץ וְהֵם רָצִים. אֲנִי רֵץ לְחַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא, וְהֵם רָצִים לְבָאָר שְׁחַת. שֶׁנֶּאֱמַר וְאִתָּה אֱלֹהִים תּוֹרְדִם לְבָאָר שְׁחַת. אֲנִישֵׁי דָמִים וּמְרָמָה לֹא יִחָצוּ יְמֵיהֶם, וְאֲנִי אֶכְטַח בָּךְ

Programme du Dimanche

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Juliette Bat Marcelle

1) Les sources de Birkat Haréah'

מג.

בשעת הדלה שאז יהיה נראה כקבע ופוטור אותם: כל המוגמרות מברכין עליהן בורא עצי בשמים. אע"פ שגשרפו ואין עצי בשמים בעין: ועל החרם שבכל מקום. בעל הלכות גדולות לא גרים תיובתא ומשני מנא הדס וכל דדמי ליה כלומר שפיקרו לריח לאפוקי מפוחים וחפצים שאין עיקרן לריח אלא לאכול ומי שהולך בבית שיש שם בשמים ויש שם מיני בשמים שמריח בהן ומספקא ליה אי ממין עץ אי ממין אדמה הוא יש מפרשים שמברך שהכל נהיה דגברו דעל כולן אס בך שהכל ילא והרב רבינו משה מקובי היה אומר שיברך בורא מיני בשמים: **משחא בבישא.** פי' ר"ח שמענו מרבותינו שכונשין שומשמן וורד ועצי בשמים זמן מרובה וקולטין השומשמן ריח של בשמים וסוחטים וטוחנים אותם ויש זו ריח של בשמים ומשחא טחינא קרוב לטחינתו נותנים עליהם עצי בשמים ואינו קולט כל כך הריח: שמן

כיצד מברכין פרק שישי ברכות

לעצמו לאחר המזון אחד מברך לכולם אמר להם הואיל ואין בית הבליעה פנוי: והוא אומר על המוגמר כו': מדקתני והוא אומר על המוגמר מכלל דאיכא עדיף מיניה וואמאי הואיל והוא נטל ידיו ו[א] תחלה באחרונה מסייע ליה לרב דאמר רב חייא בר אשי אמר רב הנוטל ידיו תחלה באחרונה הוא מזומן לברכה רב ורבי חייא הוו יתבי קמיה דרבי בסעודתא א"ל רבי לרב קום משי ירך חזייה דהוה מרתת אמר ליה רבי חייא ובר פחת עיין בברכת מזונא קאמר לך: אמר רבי זורא אמר רבא בר ירמיה ימאימתי מברכין על הריח משתעלה תמרתו א"ל רבי זורא לרבא בר ירמיה והא לא קא ארת אמר ליה ולמעמדך המוציא לחם מן הארץ דמברך והא לא אכל אלא דעתיה למיכל הכא נמי דעתיה לארוחי אמר רבי חייא בריה דאבא בר נחמני אמר רב חסדא אמר רב ואמרי לה אמר רב חסדא אמר זעירי הכל המוגמרות מברכין עליהן בורא עצי בשמים חוץ ומושק שמן חיה הוא שמברכין עליו בורא מיני בשמים מיתיבי אין מברכין בורא עצי בשמים אלא על אפרסמון של בית רבי ועל אפרסמון

ידיו תחלה הוא מברך: על הריח. של מוגמר: סמרו. קיטור העשן שמתמר ועולה: הא לא ארת. לא הריח בו עדיין ולא נהנה: מברכין עליהן בורא עצי בשמים. ואע"פ שגשרפו ואינו בעין אלא שהמימור עולה: חוץ ממושק. מושג"א בלע"ז: שהוא מן חיה. מן הרעי של חיה: מיתיבי אין מברכין בורא עצי בשמים אלא על אפרסמון. שהעץ עלמנו בא לפנינו: של בית רבי ושל בית קיסר. נקט הני משום שאינו מזוי אלא בבית מלכים ובעלי גדולה: ועל הסדס שכלל מקום. וה"ה לכל הדומה להם שהעץ עלמנו מריח בלא שרפה אלא דהדס שביח ודברו חכמים צהווה בכל מקום. ומוגמר לא מברכין אלא בורא מיני בשמים: משחא דאפרסמא מאי מברכין. על ריחו: שמן ארלנו. שהיה גדל ביריחו ועל שם הריח היתה נקראת יריחו. והוא פנג האמור בספר יחזקאל (ס) יהודה וא"י המה רוכלך בחיטי מנית ופנג כך ראיתי בספר יוסף בן גוריון: בר מיניה דרב יהודה. אל תביא לי ראיה מדבריו צו: כשרתא. קושט: משחא כבישא. שמן שבו טמון הקושט והשמן מריח מן הכושם שנמוכו: לא. הואיל ואין נראה לעינינו אלא השמן: משחא טחינא. שטחנו זו כשרתא: סמלק

של בית קיסר ועל החרם שבכל מקום תיובתא אמר ליה רב חסדא לרב יצחק האי משחא דאפרסמון מאי מברכין עלויה א"ל הכי אמר רב יהודה בורא שמן ארצנו א"ל בר מיניה דר' יהודה דחביבא ליה ארץ ישראל לכולי עלמא מאי א"ל הכי אמר רבי יוחנן בורא שמן ערב אמר ר' אדא בר אהבה האי כשרתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים אבל משחא כבישא לא ורב כהנא אמר אפילו משחא טחינא לא נהרדעי אמרי אפי' משחא טחינא

מג: כיצד מברכין פרק שישי ברכות

שמן והדרם. האי שמן להרית הוא דלוי להעביר הוזהמא הא אמרינן בפרק אלו דברים (לקמן ג.) דלין מברכין עליו: **הבי** אמר רבא הלכתא כבית הלל ולא היא לאשתמושי נפשיה הוא דקא עבדי. כך כמובן בספרים שלנו ובפירוש רש"י אבל רב אלפס פסק כרבא משמע שלא היה גורם בספרו ולא היה וכו':

האי מאן דמורה באתרוגא וחבוש' מברך וכו'. ודוקא כשמריח בהם אבל אם נא לאכול מהם אין לברך ברכת ריח כי אם ברכת אכילה: באוכלי

אמר רב גידל אמר רב האי *סמלק מברכין עלויה בורא עצי בשמים אמר רב הננאל אמר רב הני *חלפי דימא מברכין עלייהו בורא עצי בשמים אמר רב זוטרא מאי קראה יהויא העלתם הגנה ותטמנם בפשתי העין * (רב משרשיא אמר) האי *גרקום דגנוניתא מברכין עלויה בורא עצי בשמים דברא בורא עשבי בשמים אמר רב ששת הני *סיגלי מברכין עלייהו בורא עשבי בשמים אמר רב זוטרא יהאי מאן דמורה באתרוגא או בחבושא אומר ברוך שנתן ריח טוב בפירות אמר רב יהודה *יהאי מאן דנפיק ביומי ניסן וחזי אילני דקא מלבלבי אומר ברוך שלא חיסר בעולמו כלום וברא בו בריות טובות ואילנות טובות להתנאות בהן בני אדם אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב *מנין שמברכין על הריח שנאמר *כל הנשמה תהלל יה איהו דבר שהנשמה נהנית ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוי אומר זה הריח ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב עתידים *בחורי ישראל שיתנו ריח טוב כלבנון שנאמר *ילכו יונקותיו ויהי כזית הודו וריח לו כלבנון: ואמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב מאי דכתיב

פמלק. יסמ"ין קורין לו כלסון ישמעאל * והוא מין עשב שיש בו שלש שורות של עלין זו למעלה מזו ושלשה עלין לכל שורה: חלפי דימא. כוסס שקורין אשפ"ג והוא שכולם נרד ועשוי כעין גבעולי פשתן * (דאשכחן גבעולין דאיקרי עץ: גרקום. חבללת השרון בה"ג: דגנוניתא. הגדל בגינה: סיגלי. ויול"ש בלע"ז: חבושין. קודוני"ש בלע"ז: להסנאות. ליהנות: כלבנון. שמריחין עליו ופרחיו: יפה לו אומנסו. ואפי' בורסי נאה לו אומנסו בעיניו ועשה הקדוש ב"ה כן שלא יחסר העולם אומנסו: קורא. כך הגדל דקל מלה אותו לחור והוא יגלגל בלשפה שזו היא אומנסו: אבוקס. כשני בני אדם. לענין היו"א בלילה דלמר מרש' אל יא אדם יחדי בלילה: וירח כשלשה. ויש חלוק בין שנים לשלשה כדלקמן: לאחד נראה. השד ומזיקו: היא מולאס והיא שלשה וכו'. ואילו בהדיא לא אמרה אלו הסומנים של יהודה הם ולו אני הרה אלא לאיש אשר אלה לו אנכי הרה אם יודה יודה ואם לאו אשרף ולא אלכין פניו: שמן ודרם. כסוף הסעודה

Les mots du jour à apprendre :

Depuis quand	מֵאֵמַתַּי
Selon ton avis	לְטַעְמִיךָ
Son intention Sa pensée	דַּעְתָּיהָ

Programme du Lundi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Juliette Bat Marcelle

2. Birkat Haréah sur une senteur dont la source n'existe plus

a. Souguia de Mougmar

Voir les Rachi et Tosfot sur la Guemarra, comparer avec l'avis des autres Richonim suivants :

רש"י ד"ה מברכין עליהן וכו' ותוספות ד"ה כל המוגמרות וכו'

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין (הובא בריטב"א)

אמר ר' זירא אמר רבה בר ר' ירמיה מאימתי מברך על המוגמר משתעלה תמרתו. פי' כיון שהתחיל לתמר דהינו קיטור העשן שמתמר ועולה ביושר כמו הדקל חייב לברך בעוד שעקרו קיים ועד שלא יכלה עקרו, דאחר שעקרו כלה ליכא ברכה בריח כיון דאין לו עקר, ומכיון שהתחיל לתמר מברך ואף על גב דלא ארח אכתי, דומיא דהמוציא דמברך מקמי דאכל

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף מג עמוד א

(Optionnel)

משתעלה תמרתו. פירוש מכיון שהתחיל לתמר חייב לברך. ודוקא בעוד שעיקרו קיים אבל לאחר שעיקרו כלה ליכא ברכה בריחו כיון דאין לו עיקר. ומכיון שהתחיל לתמר מברך ואף על גב דלא ארח אכתי דומיא דהמוציא דמברך קודם שיאכל

רמב"ם הלכות ברכות פרק ט הלכה ח

[...] המריח בבגדים שהן מוגמרים אינו מברך לפי שאין שם עיקר בושם אלא ריח בלא עיקר

b. Souquia des huiles parfumées

Pouvez-vous énumérer les cinq différentes Chitot présentées dans les Richonim ?

חידושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

וכשרתא ומשחא כבישא ומשחא טחינה כלהו מברכי עליה בורא עצי בשמים. פי' עץ בשם ונותנין אותו בשמן ולאחר זמן ריחו נודף מברכין עליה בורא עצי בשמים, שעקרו קיים שהעץ בתוכו, ומשחא כבישא הוא שחותכין עצי בשמים חתיכות קטנות ועומדות בשמן וריחן נודף מתוכו, ועל שם שהם כבושים לתוכו נקרא משחא כבישא, כעין לשון כבשין בחומץ על שם שכבושין לתוכו, ומשחא טחינא הוא שנשחקו עצי בשמים לגמרי והם בתוך השמן, ובכולן מברכין בורא עצי בשמים דעקרו קיים חשבינן ליה, ושמעינן מינה לכולי עלמא דכל היכא שסיננו אותו ואין שם כלום מן הבשמים אין מברכין עליו כלומר על ריחו אלא בורא שמן ערב כמשחא דאפרסמא

שיטה מקובצת מסכת ברכות דף מג עמוד א

(Optionnel)

האי כשרתא. פירוש הוא עץ בושם ונותנין אותו בשמן ולאחר זמן קולט השמן ריח טוב ממנו

מברכין עליו בורא עצי בשמים. שהרי עקרו קיים שהעץ בתוכו

אבל משחא כבישא. פירוש כשחותכין הבושם חתיכות קטנות ועומדות בשמן בכי הא לא מברכין עליה דחשבינן ליה כאילו אין עקרו קיים

ורבנן אמרי אפילו משחא כבישא אבל משחא טחינא לא. פירוש כשנשחקו הבשמים לגמרי לא חשבינן עקרו קיים

נהרדעי אמרי אפילו משחא טחינא. פירוש דכיון שהבשמים בתוכו שלא כלו לגמרי עיקרו קיים חשבינן ליה. וקיימא לן כנהרדעי דמוספי אוסופי. ושמעינן מינה לכוליה עלמא דכל היכא שסננו אותו ואין שם כלום מן הבשמים אין מברכין עליו כלומר על ריחו אלא בורא שמן ערב כמשחא דאפרסמון. אי נמי איפשר לומר שאין מברכין עליו כלל כיון שאין ערבות זה ממנו אלא שקלט אותו מדבר אחר והשתא הוה ליה כריח שאין לו עיקר כיון שאין ריח זה מגופו של שמן ואף על פי שנקלט בו אין בכך כלום. ותפוס לשון אחרון

רא"ש מסכת ברכות פרק ו סימן לו

ומשחא דאפרסמון מברכין עליה בורא שמן ערב כשרתא ומשחא כבישא ומשחא טחינא כולהו מברכין עלייהו ב"ע בשמים פי' בערוך כשרתא עיקרו שמן ומערבין בו כמה מינים מעצי בשמים שמכשיר אותו מעשה רוקח מפוטם ומברכין עליו ב"ע בשמים וכתב הראב"ד ז"ל דווקא כשהעצים בתוכו אבל אם הוציא משם העצים אין מברכין עליו אלא בורא מיני בשמים ואם היו מעורבים בתוכו עצי בשמים ועשבי בשמים מברך בורא מיני בשמים שברכת מיני בשמים כוללת הכל

רבינו יונה מסכת ברכות דף לא עמוד ב

(Optionnel)

וכשרתא ומשחא כבישא ומשחא טחינא כולהו וכו' וכתב רב נתן בעל הערוך דכשרתא עיקרו שמן ומערבים בו כמה מינים בעצי בשמים שמכשירין אותו מעשה רוקח מפוטם כגון זה מברכין עליו בורא עצי בשמים וכתב הראב"ד ז"ל שזהו כשהעצים לשם אבל אם הוציאו העצים אין מברכים עליו אלא מיני בשמים וכן אם היו מעורבין בתוכו עצי בשמים ועשבי בשמים מברך מיני בשמים שברכת בורא מיני בשמים כוללת הכל

טור אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רטז

[...] ולכולי עלמא בעינן שיהא עיקרן קיים קצת הלכך אם סיננו אותו ואין בו כלום מהבשמים י"א שאין מברכין על ריחו אלא בורא שמן ערב כמו על האפרסמון וי"א שאין מברכין עליו כלל שאין עריבות זו ממינו אלא שקולט אותו מדבר אחר הוי כריח שאין לו עיקר ואין מברכין עליו כיון שאינו מגופו של שמן [...]

Les mots du jour à apprendre :

Manger	לְמַיְכַל
Sentir	לְאַרְוִיחֵי
Encens	מִגְמָר

Programme du Mardi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Juliette Bat Marcelle

Psaq Halah'a :

בית יוסף אורח חיים סימן רטז

ומ"ש רבינו ולכולי עלמא בעינן שיהא עיקרן קיים קצת הילכך אם סיננו ואין בו כלום מהבשמים יש אומרים שאין מברכין על ריחו אלא בורא שמן ערב ויש אומרים שאין מברכין עליו כלל וכו'. סברא זו האחרונה היא סברת הרמב"ם שכתב בפ"ט (ה"ח) שהמריח בכלים שהן מוגמרין אינו מברך לפי שאין שם עיקר אלא ריח בלא עיקר. ואין נראה שיהיה כן דעת רבינו חננאל שהרי כתבו התוספות (שם מג. ד"ה משחא) וה"ר יונה (שם ד"ה ומשחא) בשמו דמשחא כבישא היינו שכובשים שומשמין וורד ועצי בשמים ומינים הרבה וקולט השומשמין הריח של בשמים וסוחטין וטוחנים אותם ויש בו ריח של בשמים ומשחא טחינא קרוב לטחינתן נתן עליהם עצי בושם מהו דתימא כיון דקרוב לטחינתן נתן בהם לא קלטו קמ"ל ומשמע שאף על פי שאין כאן עיקר הבושם כלל אלא הריח שקלטו השומשמין ממנו מברך בורא עצי בשמים וכן נראה מדברי הרשב"א (מג: ד"ה אמר מר זוטרא) שרצה להביא ראיה דעל מי הורד מברך בורא עצי בשמים מדכתב רבינו האי משחא כבישא כגון שומשמין שכובשים אותם עם ורד ועם ביניפס"ג ועם זולתם מעצי בשמים עד שמתיישן וקולט הריח דאלמא אפילו שמן הקולט ריח הורד מברך עליו בורא עצי בשמים כל שכן מי הורד בעצמן עכ"ל משמע בהדיא דלפירושו זה אף על פי שאין מהבושם בשמן כלל ועיקר מברך עליו בורא עצי בשמים מפני קליטת הריח ורבינו גם כן חלק על דברי הרמב"ם בסימן שאחר זה

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רטז סעיף ו

שמן שבשמו כמו שמן המשחה, אם בעצי בשמים, מברך בורא עצי בשמים; ואם בעשבי בשמים, מברך בורא עשבי בשמים; ואם היו בו עצים ועשבים, מברך בורא מיני בשמים; ואם סיננו והוציא ממנו הבשמים, יש אומרים שמברך בורא שמן ערב, וי"א שאינו מברך עליו כלל, דהוי ריח שאין לו עיקר; וכיון שספק הוא, נכון ליזהר מלהריח בו

כף החיים סי' ר"י אות לג

באנך עובד הנשאל בנחירי שיש שמעך בן צמנים או מי אזכור וכדומה הלכ"ט ח"א סימן ק"א לך שלא לברך וברך המניח שם כהב דר"א מי שסיה נזכר לברך על איזס ריח טוב שחייב לברך וטוב שואף ועלה עשן באפו יטו"ש והב"ד המחבר לית וי. וכהב דהמנהג שלא לברך יטו"ש :

באר היטב אורח חיים סימן רטז ס"ק יג

עיקר. ומה"ט אין מברכין על הטואב"ק ששואפין בחוטם. הלק"ט ת"א סימן ק"א וע"ל סימן ר"י ס"ק ט'

3. Fondement de la Birkat Haréah : Néhénin ou Chévah'

צל"ח מסכת ברכות דף מג עמוד ב

מנין שמברכין על הריח וכו'. הא ודאי שזה אסמכתא בעלמא ואין שום ברכה מברכת הנהנין דאורייתא חוץ מברכת המזון, ולקצת פוסקים גם ברכה מעין שלש, אבל שאר ברכות הם מדרבנן. וכבר אמרו בריש פרקין [ל"ה ע"א] שסברא הוא שאסור ליהנות מעוה"ז בלא ברכה, וא"כ כיון שגם מריח נהנה ממנו מהי תיתי ישתנה משאר הנאות ששואל מנין שמברכין על הריח. ונראה משום דבריש פרקין שנינו תנו רבנן אסור לאדם שיהנה מעוה"ז בלא ברכה וכל הנהנה מעוה"ז בלא ברכה מעל, עיין שם. והרי קיי"ל [פסחים כ"ו ע"א] דקול ומראה וריח אין בהם משום מעילה, לכך שאל מנין שמברכין על הריח, שהיה מקום לומר כיון שאפילו בקדשי שמים ממש אין בהם מעילה מן התורה רק איסורא דרבנן, לא תיקנו ברכה על זה, וקא משמע לן אסמכתא מקרא דכל הנשמה וגו', שגם בזה תיקנו ברכה

Les mots du jour à apprendre :

Animal	חיה
Huile	משחא
Cher, plaisant	חביבא

Programme du Mercredi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Juliette Bat Marcelle

Suite

לתורה	כלל ה ז	ציונים
<p>[...]</p> <p>והנה לפי יברי הראש הגיל איכ בריח דאינו מטעם מחיר וכיל שפיר מוילא את חבירו אפי' שאין המבדק מריח ואולם באמת סברא הגיל הנראית מדברי הראש הגיל תמוה מהא דאמר בריה שם דברכת המוילא דמלה וברכת היין דקדוש יכול להוילא אפי' כשילא ע"ש ולסברא הגיל מאי שגא אכל לרשי ביחא דכיון דמוכרח ליהנות מלד המזנה שוב גם על ברכת הגנהין יש ערבות ושפיר מוילא [וראייתי ברין מגילה פ' הקורא</p> <p>[...]</p> <p>ועוד יש נפקיתא ביה דברכת הרי"ז איננה מטעם מחיר לפמ"ש בהגהות אשר"י בפי' דברכות סי' יד וז"ל וכל היכא ללא כיך מקמי דמטה מבדק אחר אטמוה ויולא ידי טובתו אפי' כשגדא דאסור ליהנות משוה"ז בלא ברכה וכיון דעבר ואכל והגיע ברכה אחרונה הואיל ואידחי אידחי עכ"ל והנה ממש אכן בסעודה דאסור טי' נראה דכוונתו דכיון דברכה הגנהין מטעם מחיר הוא ע"כ אין בנחה להחיר איסור למפרע :</p> <p>[...]</p>	<p>כלל ז) בברכות (דף מ"ג ע"ב) מניין שמברכין על הריח שנאמר כל הנשמה תהלל וגו' איזו דבר שהנשמה נהנה ממנו ואין הגוף נהנה ממנו הוא אומר זה הריח וקשה דאיזו ה"א ה"י לפטור מברכה והא אסור ליהנות משוה"ז בלא ברכה והנה בספר ל"ח שם תי' דהא דאסור ליהנות משוה"ז בלא ברכה היינו משום מעילה וכדאיחא בברכות (דף ל"ה ע"א) דכל דבר הוא קדשי שמים קודם הברכה שנא' לדי הארץ ומלואה והברכה מתירטו ישו"ש וקיי"ל בפסחים (דף כ"ו ע"א) דקול ומראה וריח אין בהן משום מעילה וע"כ שפיר ה"א שיהי' ריח פטור מברכה עכ"ר הגל"ח ז"ל. ולענין יש בזה נפקותא לדינא חדא ביה דכ' המהדשא"א ריש ערבי פסחים דהא דספק ברכות להקל לא שייך אלא בברכת המלות דהברכות אינן מעכבות אכל בברכת הגנהין דאסור ליהנות משוה"ז בלא ברכה לא הוי חשש ברכה לבטלה אם יברך מספק דכיון דאם לא יברך יהי' אסור לו ליהנות לא חשיב לבטלה עשה"ה ואיכ בריח דלא הוי משום מחיר כיון דריח אין בו משום מעילה ורק חיוב גרידא איכא מקרא דכל הנשמה וגו' איכ שוב סייקו להקל ואיכ ברכת הריח חלוק לענין זה משאר ברכות הגנהין ודו"ק [ואולם</p> <p>[...]</p>	
		<p>[...]</p> <p>לקולא ודו"ק] ועוד יש נפקיתא ביה דברכת הריח איננה ברכת מחיר לפמ"ש הראש בברכות פרק ג' שאכלו סי' כ"א וז"ל כדאמר בריה כו' בכל הברכות כולן אף על פי שילא מוילא חוץ מברכת הלחם וברכת היין וטעמא משום דכל ישראל ערבים זה לזה ומיהו ברכת הלחם והיין שרולים ליהנות משוה"ז בלא ברכה ואסור ליהנות משוה"ז בלא ברכה אינו מוילא אפי' לריך לה המבדק עכ"ל. נראה דהוא ז"ל אינו מפרש הטעם ביה דברכת הלחם כו' אינו מוילא כרשי' סוף ראוהו ב"ד שכ' דכיון דאי צבי לא ליתגני ולא ליברך לכן אין כאן ערבות ע"ש רק מלשון הראש ז"ל נראה דמפרש דכיון דברכת הגנהין הוא מטעם מחיר אין בברכתו כח להחיר הקדש ואיסור דחבירו ואם שלפ"ז ל"ע מדוע כשליך לה המבדק מוילא וז"ל דהוא מטעם מ"ג דמנו דמחיר הקדש דידי' מחיר גם דחבירו משאיכ שיועיל דיבורו להחיר הקדש חבירו לכד ליה אין לו א"י :</p>

שו"ת אבני נזר חלק אורח חיים סימן לז

ג) והנה מכבר שמעתי גדולי עולם שנתקשו בענין זה ובריטב"א שבועות [כ ע"ב] ראיתי דכל איסורי תורה איסורי גברא המה. ולכאורה יפלא לומר על נבילה ושקצים ורמשים שאינם איסורי חפצא

ה) ודבר מה שכתב רום מעלתו דברכה הוא איסור חפצא משום מעילה. והביא ראיה שהאיסור משום מעילה. מדאמר רב [ברכות מג ע"ב] מנין שמברכין על הריח. ומה זו שאלה הלא כללא כ"ל [ברכות לה ע"א] אסור ליהנות מהעולם הזה בלא ברכה. אלא על כרחך דהאיסור משום מעילה וריח אין בו משום מעילה. הנה זה הוא לפי מה דסלקא דעתך דהש"ס מעיקרא. אבל מסקנת הש"ס פסחים (דף כ"ו ע"א) קול ומראה אין בהן משום

מעילה וריח יש בו משום מעילה אלא לאחר שנעשה מצותו אין בו משום מעילה ומשום דאין לך דבר שנעשה מצותו ומועלין בו. וכן פסק הרמב"ם פ"ה מהלכות מעילה

(ו) ואם באנו ליישב משום טעם דמעילה. כך י"ל. כי בגמ' (ברכות דף ל"ה ע"א) מקשה כתיב לד' הארץ ומלואה וכתוב והארץ נתן לבני אדם. ומשני כאן קודם ברכה כאן לאחר ברכה. וע"כ לענין הריח לא יועיל הברכה. דהנה בגמ' ערכין (דף כ"א ע"א) המשכיר בית לחבירו והקדישו. שוכר הדר בה מעל. דאף דהנאת דירה שלו. מ"מ הרי נהנה מבית שגופו הקדש. וה"נ המריח בפרי שעיקרו לאכילה והוא מברך שנתן ריח טוב בפירות עדיין גוף הפרי הקדש והאוכלו מעל שעדיין לא בירך עליו בורא פרי העץ. נמצא מריח בפרי שגופו הקדש. ומה הועיל בברכה ברכת הריח. כן יש לומר

(ז) אך בפשיטות יש ליישב שהרי חכמים לא תקנו ברכה רק על הנאת אכילה ואם רוחץ בחמין וכהאי גוונא מן הנאות אינו מברך. וריח לאו כאוכל חשיב דקיימא לן ריחא לאו מילתא. ופי' הרמב"ן בחי' [ע"ז סו ע"ב] והר"ן בפ' גיד הנשה [בד' הרי"ף לב ע"א] דריחא לאו כטעמא. והנאה גרידתא הוא. ומותר כשאינו מתכוין. ואפילו לאביי דאמר ריחא מילתא דטעמא חשיב. זה במידי דמאכל. אבל המריח בבשמים שאינם לאכילה ודאי לאו אכילה חשיבא. וראי' לזה מפסחים (דף כ"ה ע"א) הנאה הבאה לאדם בעל כרחי' מותרת. ופרש"י בריח ע"ז. ואי כטעמא חשיב בכל ענין אסור. וכיון דהנאה גרידתא הוא על כן שאל הש"ס מאי שנא מכל הנאות. ובתוס' פסחים (דף נ"ג ע"ב) אהא דאין מברכין על האור אלא במוצאי שבת, והקשו בתוס' למה אין מברכין בכל שעה שנהנה ממנו. ותי' דהני מילי כשגופו נהנה משמע אפילו לאו מידי דמאכל. היינו לפי האמת שמברכין גם על הריח. וכן כתב הריטב"א שם. והכוונה בהנאה שנכנס לגוף

מרומי שדה (הנצי"ב מוולוז'ין) מסכת ברכות דף מג עמוד א

והא לא קא ארח כו'. קשה מאי ס"ד דר' זירא מאי שנא מאכילה, ואין לומר דס"ד שאני אכילה שאי אפשר לברך אלא תחלה, משום דכתיב ימלא פי תהלתך, ואיך אפשר בשעת אכילה, אבל הא ליתא דא"כ שעיקר הדין לברך אחר שנהנה, אלא שאינו יכול. יש לברך אחר כך כמו לענין טבילה כדאי' להלן דף נ"א. אלא נראה דמשום דברכת אכילה אסמכוה אקרא דברכת המזון, וכן ברכת המצות אסמכוה על קרא ואתנה לך וגו' והתורה והמצוה, לכן הנהו מברכים קודם לעשייתן. משא"כ ברכת הריח ס"ד שהוא כשאר ברכות הודאה, שאינו בא אלא לאחר שהגיע על מה להודות, וא"כ היה צריך לברך אח"כ. ורבא השיב שדומה לאכילה, דאע"ג שאין מברכים על כל הנאה, מכ"מ בריח ג"כ קרא כתיב כדאי' להלן

Les mots du jour à apprendre :

Tout le monde	כְּלֵי עֲלָמָא
Pilé	טְחִינָא
Voit	חֲזִי

Programme du Jeudi

L'étude aujourd'hui est dédiée

A la Réfoua Chéléma de Juliette Bat Marcelle

4. Birkat Haréah' sur un fruit

(optionnel)

Revoir Tosfot sur la Guemarra précédente תוס' ד"ה האי

רא"ש מסכת ברכות פרק ח סימן ג

[...] הא דאמרין לעיל בפרק כיצד מברכין (דף מג ב) האי מאן דארח אתרוגא או בחבושים מברך ברוך שנתן ריח טוב בפירות מיירי כגון שלקחו להריח בו או לאוכלו ולהריח בו אבל אם לקחו לאוכלו והריח בו כיון דלא נתכוין להריח אין צריך לברך עליו

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן רטז סעיף ב

אם זה שיוצא ממנו הריח עץ או מין עץ, מברך בורא עצי בשמים; ואם הוא עשב, מברך בורא עשבי בשמים; ואם אינו לא מין עץ ולא מין עשב, כמו המוס"ק, מברך בורא מיני בשמים; ואם היה פרי ראוי לאכילה, מברך: הנותן ריח טוב בפירות. והני מילי כשנטלו להריח בו או לאכלו ולהריח בו, אבל אם נטלו לאכלו ולא נתכוון להריח בו, אף על פי שהוא מעלה ריח טוב אינו מברך; ועל כולם, אם אמר: בורא מיני בשמים, יצא; הילכך על כל דבר שהוא מסופק בו, מברך בורא מיני בשמים; על אגוז מוסקאט"ה ועל קניל"ה וקלא"וו וכל בשמים שהם לאכילה, מברך שנתן ריח טוב בפירות

ביאור הלכה סימן רטז סעיף ב ד"ה כשנטלו להריח

ודוקא נטלו כדי להריח בו דבזה נעשה כאלו הפרי עומד להריח כמו שכתבו האחרונים בסי' רי"ז אבל אם היה מונח לפניו על השלחן והוא נהנה מהריח ומתכוין להריח אינו צריך לברך דהרי הפרי עיקרה אינו עומד לריח אלא לאכילה כדאיתא בתוספות ושאר ראשונים ודבר דלאו לריח עבידא אפילו מתכוין להריח אינו מברך כ"ז שלא נטלו בידו כדלקמן ברי"ז

5. Odorants faits pour des ensens

משנה מסכת ברכות פרק ח משנה ו

אין מברכין לא על הנר ולא על הבשמים של עובדי כוכבים ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים ולא על הנר ולא על הבשמים שלפני עבודת כוכבים אין מברכין על הנר עד שיאותו לאורו

אלו דברים פרק שמיני ברכות נג.

בבית המדרש מפני בטול בית המדרש: אין מברכין לא על הגר ולא על הבשמים של מתים: מ"ט נר לכבוד הוא דעבידא בשמים לעבורי ריחא הוא דעבידי אמר רב יהודה אמר רב כל שמוציאין לפניו ביום ובלילה אין מברכין עליו וכל שאין מוציאין לפניו אלא בלילה מברכין עליו אמר רב הונא בשמים של בית הכסא ושמן העשוי להעביר את הזוהמא אין מברכין עליו למימרא דכל היכא דלאו לריחא עבידא לא מברכין עלויה מיתיבי ¹⁰הנכנס לחנותו של בשם והריח ריח אפילו ישב שם כל היום כלו אינו מברך אלא פעם אחד נכנס ויצא נכנס ויצא מברך על כל פעם ופעם והא הכא דלאו לריחא הוא דעבידא וקמברך אין לריחא נמו הוא דעבידא כי היכי דנירחו אינשי וניתו ונזבון מיניה תנו רבנן ה"ה מהלך חוץ לדרך והריח ריח אם רוב עובדי כוכבים אינו מברך אם רוב ישראל מברך רבי יוסי אומר אפי' רוב ישראל נמו אינו מברך מפני שבנות ישראל מקטרות לכשפים אטו כולהו לכשפים מקטרן ה"ל מיעוטא לכשפים ומיעוטא נמו לגמר את הכלים אשתכח רובא דלאו לריחא עביד וכל רובא דלאו לריחא עביד לא מברך אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן המהלך בערבי שבתות בטבריא ובמוצאי שבתות בצפורי והריח ריח ¹¹אינו מברך מפני שחוקתו אינו עשוי אלא לגמר בו את הכלים תנו רבנן היה מהלך בשוק של עכו"ם נתרצה להריח הרי זה חוטא: ואין

דאיכא חולא. ואיכא סהלא שהמון יכול לאכול לאורה אין מברכין על הגר שלא להאיר הדליקה אלא לכבוד אדם חשוב: מפני בטול ביום המדרש. שזמן שאחד מברך לכולם הם צריכים לשמוק מנגרסתם כדי שיתכונו כולם וישמעו אליו ויעטו חמין: מרפא. לאדם המתעטט ¹²סרגילים לומר אסותא: נר לכבוד. המת עבידא: **בשמים עבידי לעבורי ריחא.** דקרחונו של מת עבידי ולא להריח: כל מת שהוא חשוב להוציא לפניו נר ביום אם הוציאו בלילה במוצאי שבת לקבורה אין מברכין על אותו נר דלכבוד עבידא ולא להאיר: וכל מת שאינו חשוב להוציא נר לפניו ביום אלא בלילה מברכין עליו אם הוציאו במוצאי שבת לקבורה: מברכין עליו. דלהאיר עבידא: בשמים. שמוליך אדם אסטניס לבית הכסא להעביר ממנו ריח רע של בהכ"ס אין מברכין עליו:

ושמן העשוי להעביר את הזוהמא. שמציאים בסוף הסעודה לסוך ידיים מוזהמות והוא מבושם בבשמים: אין מברכין עליו. בורא עליו בשמים אלא בורא שמן ערב מברכין אס שמן של אפרסמון הוא. והא דאמר כפיד מברכין (לשיל דף מג.) האי משחא כנישא וטחינא מברכין עליו בע"כ לא בנא במוך הסעודה קאמר אלא בנא להריח: לגמר אס הכלים. לכשם כעשט את הבגדים: בעבריא. היו רגילים לגמר ערבי שבתות ובצפורי במו"ש:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות ברכת הפירות סימן ריז סעיף ב

אין מברכין על הריח, אלא אם כן נעשה להריח; הילכך אין מברכין על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה, שאינם אלא להעביר סרוחונן של מת, אבל נתונים למטה, מברכין, שאני אומר: לכבוד החיים הם עשויים; וכן אין מברכין על בשמים של בהכ"ס ולא על שמן העשוי להעביר את הזוהמא

משנה ברורה סימן ריז ס"ק י'

על בשמים של בה"כ - שמוליך איסטניס לביה"כ להעביר הריח רע [טו] אם הולך אדם ומריח מרחוק ריח בשמים אלו א"צ לברך כיון דבעלים לא עשאום אלא להעביר הר"ר [טז] ואפילו במתכוין להריח נמי אין מברך

שער הצינן סימן ריז ס"ק טז

כן כתב בהדיא בשיטה מקובצת פרק אלו דברים וכן כתבו מגן אברהם והגר"א. ועיין בפרי מגדים שמצדד דבזה אפילו נוטל אדם אחד כדי להריח בו נמי אינו מברך, וגרע מאתרוג דגם כן סתמא לא לריח קאי, ואפילו הכי אם נוטלו כדי להריח מברך, משום דבזה נעשה לכתחלה בפירוש להעביר הסרוחון ולא להריח, גרע טפי, ומכל מקום לא ברירא ליה כל כך דבר זה, עיין שם, ועיין לקמן בסימן רצ"ו סעיף ו' ורצ"ז סעיף ב, ומשמע דאינו מברך

ביאור הלכה סימן ריז סעיף ב ד"ה של בה"כ

עיין במ"ב דאפילו מתכוין להריח אינו מברך ועיין בפמ"ג שמצדד דאפילו נוטלו כדי להריח נמי לא יוכל לברך ועיין בשה"צ שהבאנו ראייה לזה ונמתיק הסברא בענין זה והוא דאע"ג דגבי אתרוג נמי לאו לריח קאי ואפ"ה אם מריח מברך כדאיתא ברט"ז ס"ב התם כיון דנוטלו להריח הרי קאי שפיר לריח [אלא דכ"ז שאינו נוטלו לריח

מסתמא רוב תשמישו לאכילה כדמוכח בתוד"ה ועל ההדס ובחידושי הרשב"א שם] משא"כ הכא דאע"פ שנוטלו להריח ומריח אעפ"כ אינו עומד גם כעת לריח אלא להעביר הסרחון

כמ

א י ש

הל' ברכת הפירות סימן לה

ח ז ו

ב) ולפי זה הא דאמר שמן העשוי להעביר כו' היינו אף שלוקחין עשה לתענוג, וברש"י ד"ה אין מצרכין ל"מ כן אלא הכא משום דבא להעביר אבל אם מריח בהן לריח מצד עליהן, ואפשר דשמן שאני כיון שמקלח השמן שהוא נוטל כבר הן כלין בתשמישן, והלכך אם מריח בהן עשה אותה המקלח הוי כיוצא להריח עשה ומצד עליה אף שלא נעשה מתחלה אלא להעביר ריח, ולפ"ז הא דאמר שמן העשוי לא על תחלה עשיתו קאמר אלא ר"ל שהסיכה בהן להעביר ואף אם עיקרו נעשה להריח, וכן אם הסיכה של עכו להחענן בריחו אף שלא נעשה לכך מצד עליה, ולפ"ז לא הוי שמן העשוי להעביר דומיא דבשמים של כה"כ אלא תרחי מילי אשמעינן דבעינן שיכיו מיוחדין להריח ובשעה שנוטלן יכו' כונתו להריח ולא לד"א.

א) ברכות נ"ג א' כל היכי דלאו לריחא עד סוף הסוגיא, וראה דאין מצרכין על כל בשמים אלא א"כ עומד אצל בעליו להריח, ואף בשמים שהתמן להריח כיון שלא יחדן בעלים להריח אלא שדעתו למיכרן כיון שעתה כמו שנמלאין במקומן לא הוי להריח אין עליהם שם בשמים לענין ברכה דלא תקו הכמים ברכה על בשמים אלא אם כבר הן מוכנים להריח בהן בשעה שמריח, והלכך אם מחזיק בשמים בחדר ואינו מוכר באותו חדר אלא שמיא משם להניח דלא שייך עממא דנירחו אינשי וניזבון אין לכך על אותן בשמים ולא מוטיל אף אם נוטלן בידו ומריח כיון שמתזקן למקומן וכש"כ שאינו מצד כמה שמריח בטמיו בחדר הבשמים ואם יחדן בעלים שיצאו אנשים לחדר ויעלו ויריחו בהן כל הבא בחדר ומריח ואף שאין לוקחין ביד מצד עליהן וכש"כ כשיוצא שיצאו אנשים בחדר ויריחו את הבשם כמו שהוא במקומו, ולא עוד אלא אף אם שיקרן למכור ומכין שיריחו הלוקחין הבאין בתוה, הוי עליה שם בשם ומצרכין עליה, וכן העשוי להריח אבל לא לריח של תענוג אלא להנלל מריח רע כמו בשמים של כה"כ ושמן העשוי להעביר הזוהמא לא הוי עליה שם בשם, ואף אם נוטלן ביד ומריח בהן ריח לתענוג כיון שאין מיוחדין לכך אין מצרכין עליהן וכן העשוי לגמר את הכלים אף שמריח בהן לתענוג ולפ"ז הא דאמר נעיל מ"ג צ' דמורה בתהרנח ובהנישא מצד איירי שיהדן להריח עד שילערכן לאכילה ואז מצד עליהן אף שאין לוקחין ביד אלא שמונחים במקומן כיון שמיניע אליו ריחן, ואף אותם שיהדן להריח אם נוטלן באקראי להעביר ריח רע או להעביר הזוהמא א"מ עליהן באותו פעם, והלכך תרחיג והנישא שיהדן להריח ולוקחן לאכילה אינו מצד עוד עליהן על ריחן כיון שריחן ממוילא הוי, ואפשר עוד שכשלקחן לאכילה אף אם כיון גם להריח כבר בטל יחודן לריח וא"מ על ריחן.

Les mots du jour à apprendre :

Bien	טוב
Pour dire	לְמִימָרָא
Sorcellerie	קְשָׁפִים

Bon Limoud sur Matmidim !

הלכות ברכת הבשמים סימן ריז

קלב באר הגור"ה

ריז ברכת הבשמים והמוגמר. ובו ח' סעיפים:

א נכתב נג ב טור
והמדרג
ר"מ מוטנטורג

א * (א) הנכנס לחנותו של בושם שיש בו מיני בשמים (ב) מברך (א) בורא מיני בשמים ישב שם כל היום אינו מברך (ד) אלא אחת (ה) נכנס ויוצא נכנס ויוצא מברך על כל פעם ידוקא שלא היה דעתו לחזור אבל (ו) היה דעתו (ז) לחזור (ג) לא יברך: ב אין מברכין על הריח אלא אם כן

באר היטב

(א) זמ"ב. דוקא אם נתכוין להריח אבל אם לא נתכוין להריח פטור ומש"ה יחא דלא אמר המוכר בשמים חייב לברך בכל פעם שעוסק בהם אלא ודאי דפטור כיון שלא נתכוין להריח והריח משנה ברורה

א (א) הנכנס לחנותו וכו'. ואף דמ"ב מצואר דענין שיהא נעשה הנושם להריח וזה הלא כינס סחורתו בחנותו רק למכור באמת גם כזה נקרא עשוי להריח דניחא ליה שיריחו אנשים ריח הנושם ויבואו לקנות ממנו [גמרא] ולפ"ז אם מונחים בשמים (א) נחדרו של חנוני הנושם ולא בחנותו [דהיינו שאין מונחים בפומבי במקום שמא יואיזם וינכנסים] דהתם לא עבדא לריחא או אפילו אם נתכוין הנכנס שם להריח בהם א"ל לברך (ב) אם לא שנטלו * יצדו להריח זו אותה נטילה משוה לו עבדא לריחא וזרין לברך: (ב) מברך. יש (ג) אומרים דדוקא במתכוין להריח אבל באינו מתכוין אלא שהריח בא מאתו ונהנה מזה אינו מברך (ד) אבל רבם חולקים ע"ז וס"ל דאפילו אינו מריח במתכוין כיון שהבשמים נעשים כדי להריח בהם והוא נהנה מברך: (ג) בורא מיני בשמים. משום שחנותו של בשמים נמאזים בו ע"ז ועשוי בשמים לפיכך מברך מיני בשמים ול"ד להא דלעיל סימן רט"ז ס"י דאם היו לפניו ע"ז ועשוי דמברך על כל אחד ברכה הראויה לו התם שמיצין לפניו שנים או שלשה מינים ונטול יצדו מכל מין בפ"ע להריחו לפיכך מברך אכל מין בפ"ע משא"כ הכא שאינו נוטל שום צדש אלא כשנכנס עולה לו ריח מן כמה מיני בשמים כחמת לפיכך מברך ברכה כוללת [אחרונים]: (ד) אלא אחת. ולא נ"מ בזה (ה) אם הסיח דעתו או לא כיון שהריח עולה לו מדייר כ"ו שהוא יושב בחנותו. ובעל חנות גופיה נמי (ו) פעם ראשון שכל יום שנכנס לחנותו זרין לברך עליו לפי שנהנה מריח ותו לא ואפילו נכנס ויוצא דהא דעתו לחזור שוב לחנותו וכלקמיה (ו) ויש אחרונים שסוברין שאפילו בפעם ראשון שנכנס לחנותו א"ל לברך וע"כ טוב שיכוין להריח ואז לכו"ע יהיה זרין לברך בפעם ראשון: (ה) נכנס ויוצא וכו'. וכ"כ כשהלך לחנות של צושם אחר (ח) וצדאי זרין לברך שם פעם אחרת: (ו) היה דעתו לחזור. ודוקא כשהיה (ט) דעתו לחזור מיד. אגודות בשמים שמונחים על השלחן להריח בהם אם נוטלו פעם אחד להריח בו ומברך עליו וחוזר ומניחו על השלחן (י) אם היה דעתו לחזור ולהריח בו א"ל לברך עליהם כשחוזר ומריח בהם ואפילו יצא מביתו ודעתו לחזור מיד (יא) א"ל לברך עליהם כיון שהיה דעתו מתחלה להריח בהם בכל שעה ואם הלך לעסקיו או להתפלל בבהכ"ג הוא הפסק וזרין לברך שנית: (ז) לא יברך. ואפילו כשחוזר ומריח (ז) בשמים אחרים

מתרגם: צ"ח מרקחת

שער הציור

(א) מ"א ע"ש ופשוט דכונתו הוא כמו שביארתי זמ"ב דאירי נחדרו של חנוני המצויק הבשמים לסחורה דהיינו להוויאם אח"כ לחנותו למכרם דאי מיירי בצעה"ב המצויק בשמים נחדרו כדי ליהנות מריחם דאז צדאי א"ע דאינו חנות ולא שייך בזה דניחא ליה דירחי אנשי אפי"ה אם נכנס אדם אחד בביתו ומריח צדאי זרין לברך עליו כיון שבשמים אלו נעשו לריח עכ"פ וכדמוכח בש"ס מהא דמהלך חוץ לברך ומהא דמהלך בערבי שבתות צבצבא ע"ש ולא בעינן הא סברא דלריחא עבדא כי היכי דנרחי אנשי אלא גבי חנוני דההוא גברא לא קנה הבשמים כדי שיריחו אלא לסחורה ומש"ה נצי הגמרא לברך דניחא ליה דנרחי אינשי ומשום דאי לא"ה הו"ל כדבר שאין עשוי להריח שאין מברכין עליו: (ב) פמ"ג ודעה"ה ופשוט דה"ה בעל הנושם גופיה כשהבשמים עדיין מונחים נחדרו אם לוקחם יצדו כדי להריח בהם דזרין לברך דהא יחד אותם כעת לריח ולא נפסלו צמה שהביאם מתחלה לסחורה אלא לענין לברך עליהם כשהריח עולה מאליהם ולא צדאפן זה: (ג) כן כתב הט"ז ושמן"ה רוקח וכן מצדד צע"ת ע"ש וכן העמיק הח"א והיד הקטנה: (ד) הבי"ח וא"ר ונהר שלום ובית מאיר ומגן גבורים בשם שניה"ג וכן הסכים בספר ישועות יעקב וצד"ה"ה נומה שהוכיחו ממ"א"ה צק"ה לאו ראייה היא לפי מה שביארתי כונתו למעלה"ה ע"ש] וכתבו דלא דמי להא דלעיל סימן רט"ז ס"ב דהתם שהוא פרי ועיקרו לאו לריחא כ"ו שלא נטלו יצדו כדי להריח בו לא חשיבא משא"כ הכא שבשמים גמורים דעומדים רק לריח כיון שמעליהם ריח טוב ונהנה מהריח סגי וכן משמע קצת מהרא"ש פי' אלו דברים דקמקשה מהיחא דלחורג על הא דבשמים של מחים ומיפוק ליה דלא נתכוין להריח א"ו דלפי הס"ד דלא בעינן שיהא עבדא לריח כיון שנהנה אף שלא נתכוין להריח זרין לברך וממילא לפי המסקנא די צמה שנהנה מהריח דעבדא לריח אמנם לפי מה שפירשתי לעיל"ה כונת הרא"ש אין ראייה מהרא"ש דוק כי קצתו וכן מוכח להדיא בהרא"ה לברכות ובשיטה מקובלת פרק כ"ד מברכין שכתבו שם דהיכא שאינו מתכוין להריח אע"פ שמתחיל ונהנה אינו מברך אלא צמדי דעבד לריחא ע"ש הרי דצמדי דעבד לריחא כיון שנהנה מהריח מברך וכן משמע מדברי מהר"ם חלאווה בסוגיא דהגהה הבאה לו לאדם צע"ת ע"ש צד"ה איכא דאמרי: (ה) פמ"ג זמ"ב ע"ש שכתב דגם הט"ז מודה בזה: (ו) לפי דעת האחרונים שחולקים על הט"ז [דלע"ז אין בעל חנות זרין לברך כלל כיון שאין מתכוין להריח] וכן הסכים במגן גבורים וישועות יעקב: (ז) נהר שלום דאף לדין דחולקים על הט"ז ומברכין אפילו בלא כונה להריח כיון שנהנה הוא מהריח מ"מ החנוני עצמו א"ל לברך וסברתו נראה דנאי דאמרינן גבי חנוני ניחא ליה דנרחי אינשי ולימי ולינצניה מניה מ"מ לדידיה גופא צדאי לאו לריחא עבדא אלא לסחורה ולהכי כ"ו שאין מריח במתכוין א"ל לברך ומשאר אחרונים לא משמע כן: (ח) א"ר ודעה"ה: (ט) מ"א וא"ר ונה"ש צמיתן תרל"ט וכ"כ בספר אבי העזרי הצלכות צרכות ע"ש: (י) דה"ח צמ"ג ומשמע דאם הסיח דעתו ואח"כ רוצה להריח זרין לברך פעם אחרת ואינו דומה למה שכתבנו זמ"ב ריש אות ד' דהתם כיון שהריח עולה מדיר הוא כלא הסיח דעתו: (יא) אף דבפמ"ג מסתפק בזה ע"ש הוא ס"ל להקל ומשמע מדעה"ה דס"ל דהיפח הדעת גרע מקחם יאיחא לחוץ: (יב) כמירון השני שצמ"ג א וכמסקנת הגר"א וכ"כ זמ"ב. ומ"מ אפשר דאם נוטלן יצדו כדי להריח בהם ומתחלה לא היה מינכר לו הריח גם למירון השני זרין לברך דהנטיילה נחשב כמעשה:

הגהות ותיקונים: (א) ומעשה רוקח פ"ט מה"ב ה"ה: (ב) בסי' רט"ז: (ג) בבה"ל ס"י רט"ז ס"ב ד"ה ולא נתכוין:

ליקוטי דברי הרב: (א) ובסידור סדר ברכת הנהנין פרק י"א הלכה י' כתב: וכן המוכר מברך בפעם הראשונה שנכנס ונהנה מהריח.

הלכות ברכת הבשמים סימן ריו

נעשה להריח יהילכך אין מברכין על בשמים של מתים הנתונים למעלה מהמטה שאינם אלא להעביר סרחונו של מת אבל (ח) נתונים למטה מברכין שאני אומר (ט) לכבוד החיים הם עשויים ויכן אין מברכין (י) * על בשמים * של בה"כ ולא על שמן (יא) העשוי להעביר את הזוהמא: ג (יב) מוגמר שמגמרין בו את הכלים (יג) אין מברכין עליו (יד) לפי שלא נעשה להריח בעצמו של מוגמר אלא כדי ליתן ריח בכלים ויכן (ד) המריח בכלים שהם מוגמרים אינו מברך לפי שאין עיקר (טו) * אלא ריח בלא עיקר: ד ה"בשמים (טז) (ה) [א] של ערוה כגון ט'קופה של בשמים (יז) תלוי (י) [ב] בצוארה או אוחזת

ג שם נמשכה י"ח
ד ירושלמי שם
ה שם בגלי י"ג
ו מהא דטבריא
ז ויפורי
ח רמב"ם ספ"ט
ט רמב"ם ח' שם
י הדר"ח

באר היטב

יברך. ואם כשחזור מריח בשמים אחרים נריך לתזור ולברך מ"א: (ד) המריח בכלים. וקצת צ"ב שאין להם בשמים להבדלה רק הכלים שדוכים צו הבשמים יש לו ריח ומברכין עליו הם עשויים צרכה לנצלה ט"ז ע"ש: (ה) של ערוה. דוקא של ערוה אצל של פנויה מברכין ע"ש: (ו) צוארה. ה"ה אם הסירה משם ומונה אסור ט"ז ע"ש. ובשכנה"ג כתב דאפילו הבשמים הם על האשה כל שלא הגיע עצמו אל האשה והבשמים נתנו ריח מברך על הריח ע"ש:

משנה ברורה

אחרים ג"כ (יג) א"ש לברך: ב (ח) נתונים למטה. היינו (יד) לפני מנתנו: (ט) לכבוד החיים. כדי שיריחו והינו: (י) על בשמים של בה"כ. שמוליך אקטניס לביה"כ להעביר הריח רע (טו) אם הולך אדם ומריח מרחוק ריח בשמים אלו א"ש לברך כיון דנעלים לא עשאוהו אלא להעביר הר"ר (טז) ואפילו צמחיון להריח נמי אין מברך: (יא) העשוי להעביר וכו'. כגון אדם (יז) שגופו מויע הרבה ונריך לכוך גופו בשמני בשמים להעביר וזהו שריחה רע (יח) וכן כשאוכל וידי מזהמות מחמת שנגע צדיו צאוכלין וסך ידיו בשמן נמי אינו מברך דגם צוה עיקרו להעביר הזוהמא (יט) ולא להריח (כ) ואין נ"מ בין שמן סתם לשמן אפרסמון דחשיבא (כא) וכל ענין אין מברך עליהם שום צרכה כיון שלא צאו אלא לסקל הזוהמא: ג (יב) מוגמר. ששורפין בשמים ומעבירין כלים או צגדים ע"ג עשן הבשמים ונקלט הריח בכלים או בצגדים: (יג) אין מברכין עליו. בין המגמר בעצמו (כב) בין אדם אחר שהולך ומריח: (יד) לפי שלא נעשה וכו'. מיהו אם מתכוין לגמור כליו וגם להריח (כג) נריך לברך עליו דהא עומד

שערי תשובה
[א] * של ערוה. ענה"ט ועיין בא"ר שיש לאסור אפי' בפנויה וכ"כ מה"צ בשם מור וקציעה ע"ש ועיין בר"י אפילו של אשמו נדה אסור אף שהמורה נעשה כששמים מ"מ יש להתרחק בו' וקימן לדבר סוגה בשו"ע דלר"ך סייג גם בשו"ע: * [ב] צוארה. ענה"ט ובר"י כתב להתמיר כהט"ז ועיין בר"ד"ו החלשות סימן מ"ד שמוחר להריח בפרי אלנות של ערלה אפ"י שיש בהם עיקר פרי אצל אסור להריח בפרי אם גדול קצת ובמ"צ צ"ב שיש זרע יעקב דפירות הקדש או קונס מותר להריח ולא יברך ועיין ש"ך ופ"ר"ח י"ד סימן ק"ח וע"ש בשם זרע יעקב ורד

ביאור הלכה

להריח: * על בשמים וכו'. עיין במ"צ נמש"כ אם הולך אדם וכו'. ועיין במ"ג שמסתפק אולי הדבר דומה לר"י ש"ן לו עיקר כשמריח מרחוק וגם אולי מועיל הפסק מחילה לע"ד א"א לומר כן והאיה מהא דאמרינן המהלך מחוץ לדרך והריח ריח אס רוב ישראל מברך עי"ש אולי אלא אחד היה בשמיו צבית ודלמו היה"ה פמוחה וגם אין מחלק צמחא בין אם עומד סמוך לדרך או רחוק: * של בה"כ. עיין במ"צ דאפילו מתכוין להריח אינו מברך ועיין במ"ג שמג"ד דאפילו נטעו כדי להריח נמי לא יוכל לברך ועיין בשה"ש שהצאנו ראייה לזה ונמתיק הסברא בענין זה והוא דלע"כ דג"כ אחריו נמי לאו לריח קאי ואפ"ה אם מריח מברך כדאיתא בר"ט"ו ס"ג התם כיון דנטעו להריח הרי קאי שפיר לריח [אלא] דכ"ו אינו נטעו לריח מסתמא רוב תשמישו לאכילה כדמוכח בתורה ועל ההדס ובחידושי הרשב"א שם משא"כ הכא דלע"פ שנטעו להריח ומריח אפ"כ אינו עומד גם כעת לריח אלא להעביר הסרחון: * אלא ריח בלא עיקר. נ"ל דלפ"י גם צבית הנחשט אין מברכין אא"כ הבשמים גלויין ומריחין אצל אם הבשמים מונחים בצלוחיות והם סמומות שאין הריח נוקטת מתן אלא שמריח צבית מחמת שפותחין אותם בכל שעה והריח נוקט ועולה ומגאל בהמשך היום הריח נמלא"ל ריח כגון זה אין לברך דהא

גם לריח: (טו) אלא ריח בלא וכו'. ובע"ז (כד) שאין להם בשמים להריח צמח"ק ונטעוין מדוכה שדכו זה בשמים ונקלט זה ריח ומריחין ומברכין צרכתן לנצלה הוא וכמ"כ כאן שהיא ריח שאין לו עיקר: ד (טז) של ערוה. פי' של אשה שהיא ערוה עליו אצל צפנויה אפשר דמותר [מ"א] אצל כמה אחרונים מתמירין (כה) דאפילו צפנויה אסור דעי"ז יצא לידי הרהור וכ"ז אפילו כשאיה נדה. ובתולות שלנו שסתמן צחוקת נדות הם שאינן נטעויות לנדותן (כו) אסור לכו"ע דבכלל ג"ירות הן. וכתב בשע"ת בשם הברכ"י דאפילו צבשמים של אשמו נדה אסור להריח: (יז) תלוי בצוארה. (כז) יש מאחרונים שכתבו דל"ד צבשמו חלוי צוארה אלא רגילות

שער הציון

(יג) ולא דמי להא דסימן קע"ח דבדברים שאין טעונים צרכה אחרונה אם רק שיהי מקומו נריך לברך ואפילו היה דעמו לחזור שאני התם דמחוסר מעשה [כלומר שרריך מחדש לעשות מעשה דהיינו לאכול ולשחות] משא"כ הכא דאינו מחוסר מעשה שתיכף כשנכנס הריח צא מעצמו ולהי רק אם לא סילק דעמו דהיינו דעמו לחזור כגו [מ"א]: (יד) וכן הוא לשון הירושלמי עי"ש וכל שהבשמים צמטה צדאי נעשה להעביר הסרחון עיין גירסת הרוקח: (טו) דנעלים גופייהו צדאי אינם יכולים לברך שם דהמקום מטונף ועיין בזה"ל. ואפילו הנעלים נעם שמכיים הבשמים צבית להוליכם לביה"כ ג"כ א"ש לברך דהא אינם עשויים לריח וכן משמע מרש"י [פמ"ג]: (טז) כ"כ צה"ח בשיטה מקובצת פ' א"ד וכ"כ מ"א הגר"א. ועיין בפמ"ג שמג"ד צבזה אפילו נטעו אחד כדי להריח צו נמי אינו מברך ויג"ע מאחריו דג"כ סתמא לא לריח קאי ואפ"ה אם נטעו כדי להריח מברך משוה דבזה נעשה לנחלה בפירוש להעביר הסרחון ולא להריח גרע טפי ומ"מ לא צריח ליה כ"כ ד"ז ע"ש ועיין לקמן בסימן רל"ז ס"ז ור"ז ס"ב ומשמע דאינו מברך: (יז) צ"ח לפי הרמב"ם: (יח) רש"י והמפרשים: (יט) ואם מתכוין להעביר הזוהמא וגם להריח מסתמא הפמ"ג ע"ש: (כ) מ"א לדעת המוספות צ"י כ"מ וכן משמע מסתימת כל הפוסקים ודלא כרש"י וכ"כ באשכול צה"ח: (כא) היינו אפילו מתכוין להריח וכו"ל: (כב) כדמוכח בש"ס שם: (כג) כן מצד צא"ר ומגן צורים וי"ל דאפילו להדמשק אליעזר שמפרש לדעת הגר"א דצביון לאכול וגם להריח דאינו נריך לברך היינו דוקא שם שאינו עומד בעיקרו לריח משא"כ הכא דעומד בעיקרו לריח: (כד) ואפילו לדעת הטור ורי"א דמברכין ע"ג כלים מוגמרים היינו צמח"ס לכתלה כדי שיתנו ריח וכמבואר בר"א"ו וטור ולא כאן שנקלט מאליו צלי כונה [ט"ז] והפמ"ג מפסקת צוה עי"ש ודעתו דאם אין לו בשמים אחרים יקחם צמ"ש להשיב הנפש ולא יברך עליהן: (כה) א"ר ומו"ק וש"א: (כו) כ"כ הפמ"ג דנגדה נמי איכא לאו דלא תקרבו לגלות ערוה: (כז) ט"ז וח"א ושע"ת בשם בר"י וכפי הנראה דמה הט"ז ד"ו להסתכלות צבגדי צענונים של אשה כשמכירה שאסור אפילו תלוים על הכותל כדמבואר בא"ע סימן כ"א שם יצא להרהר צו ומירי הט"ז נקופה של בשמים המיוחדת לנשים [נה"ש]. ואפשר דאפילו להגת מהר"ל בשם שכה"ג דלא ס"ל כהט"ז הוא דוקא צביו מתכוין להריח [לדרידה] ס"ל דבעלמא אפילו אינו מתכוין להריח נריך לברך כל שנהנה מהריח] אצל כשמכין להריח אפילו לדידו אסור יצוא לידי הרהור. ועיין במאמ"ר שהרצה להשיג על השכנה"ג וצוחר בשכנה"ג עצמו כתב בסימן שלי"ו דלעטס הרשב"א שכתב לפי שהם עשויין

הלכות ברכת הבשמים סימן ריז ריח

קלג באר הגולה

בירה או בפייה אין מברכים עליהם לפי שאסור להריח בהם שמא יבא ליד הרגל נשיקה או קירוב בשר: ה' בשמים (יח) של עבודת כוכבים אין מברכין עליהם (יט) לפי שאסור להריח בהם: ו (כ) מסיבה של עובדי כוכבים אין מברכים על בשמים שלהם (כא) דסתם מסיבתן לעבודת כוכבים: ז' ליהיה הולך חוץ לכרך והריח ריח טוב (כב) אם רוב העיר עובדי כוכבים אינו מברך (כג) * ואם רוב ישראל (ז) (כד) מברך: ח (כה) * נתערב ריח שמברכין עליו בריח שאין מברכין עליו הולכים אחר הרוב:

ריח ברכות הנעשים על הנסים. ובו ט' סעיפים:

א * הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל (א) * כגון מעברות (ב) הים (ג) ומעברות הירדן * ב

באר היטב

(ז) מצרך. היינו על מה שיריח עוד דעל מה שהריח כבר אין לצרך. ואם לא נתכוין להריח א"ל לצרך כמ"ש בס"ק א':

משנה ברורה

הוא ריח שאין לו עיקר וכמו הכא גבי ריח שנקלט בגלים. וגדולה מזו כתב הרא"ה שהלכות שגם גבי מוגמר גופיה אם המוגמר כלה בשם שוב אין מברכין ואע"ג שכתבנו לעיל להלוק עליו היינו דוקא גבי מוגמר שגחלה הבשמים קיים עכ"פ אבל בנידון דידן שהלכותיה סתומות ואין שום ריח נא מהן אלא שנקלט ממחלה באור ריח בעלמא מסתברא שאין לצרך ע"ז: * ואם רוב. עיין במ"ז שכתבתי דאפילו מחלה על מחלה נמי מצדן כן הסכים זמנן גבורים וכדעת הרוקח שלא מצינו מי שחלוק עליו. ולענין דקשה כיון שהוא מחלה על מחלה הו"ל ספיקא דאורייתא דריח של ע"ג הוא מלא ידבק בדרך מאומה מן החרס וכומו שכתבו בפירושו המשניות להרמב"ם [ולחומרא דיינין ליה וא"כ כיון שאסור להריח מספיקא איך אפשר לצרך עליו אם לא דימא דכל עיקרו של ריח אינו אלא מדרבנן ועיין בפמ"ג וז"ע: * נתערב ריח. הוא לשון הרמב"ם וכתב בעל שמו"ן רוקח דלא קאי אלא על שמן ובשמים של מים ושל ביה"כ וכדומה שאינם לריח וע"ז כתב אם נתערב ריח של אלו בריח טוב אזלין בחר רובא אבל לא קאי אמאי דסליק דבינא דרוב ע"ג ורוב ישראל דבזה תודאי אפילו נתערב מיעוט ריח של ע"ג א"כ אין לצרך דע"ג לא בטיל ברוב ע"ג ולא תקשה עליו מהא דרוב ישראל מברכין אע"ג דאיכא מיעוט ע"ג דשאינהם הם דכיון דרוב ישראל אזלין בחר רובא ומלין שמהם נא הריח לגמרי ומע"ג כלל לא שלא עשאו כלל מוגמר משא"כ כשעשאו כולם ונתערבו

רגילות נקט דבשמים שהיא רגילה לשאת בצוארה אפילו הם מוגמרים כעת על השלמן ג"כ אין לצרך עליהם דע"ז יבוא ליד הרקור אם מכירה וידעה: ה' (יח) של עכו"ם. היינו שהוקטרו לעבודת גלולים ועיין בח"א צלל ס"א אות י"ד מה שכתב זה: (יט) לפי שאסור וכו'. ואליסור אין מברכין: ו (כ) מסיבה. כשמסובין לאכול ולשתות: (כא) דסתם מסיבתן לעכו"ם. ודוקא במסיבה (כח) אבל שלא במסיבה מותר לצרך אבשמים של עובד גלולים: ז' (כב) אם רוב וכו'. דחלין הריח בחר רוב וצדאי של עובדי גלולים הם שעשאו במסיבה ולפיכך מריח מרחוק [מ"א]: (כג) ואם רוב ישראל וכו'. וה"ה מחלה על מחלה ישראל וכומו שכתבתי לקמן בסיומן רצ"ח לענין אור של הדלה ועיין צנה"ל: (כד) מברך. כבר כתבנו בראש סימן ד"א דוקא היכי שמתכוין להריח ובלא"ה אין צריך לצרך אבל רוב הפוסקים חולקין ע"ז וס"ל דמברך בכל ענין כיון שעכ"פ נהנה מהריח שעולה: ח (כה) נתערב ריח וכו'. עיין צנה"ל: א (א) כגון מעברות הים. מקום שעברו ישראל צים ביבשה: (ב) ומעברות הירדן. מקום שעברו ישראל בדרך צמרצה

ס"ל דלא שייך בזה בחר רובא דע"ג לא בטל כן נראה דעמו ומדברי הגר"א דלא שני ליה להגר"א ואינו מחלק בין ס"ל לס"מ וכו' עוד דדברי הרמב"ם נובעים ממימרא דר' יוסי ע"ש בגמרא דקאמר דרובא לאו לריחא עבד ומפרש הרמב"ם אע"ג דנתערבו הריחות צהדי אלא דהגר"א ס"ל דמרישא דברייתא נמי וכול דלייק דינא דהרמב"ם ועיין במה"ש מה שכתב בשם חמד משה וסיים על דבריו וז"ע וצאת המעיין בסיומן רע"ז גבי נתערב ע"ז בשמים בעשבי בשמים כתבו הפוסקים דמברך מיני בשמים עיין צללנו בשם הראב"ד ובא"ר ולא כתבו כלל לראות הרוב מאיזה מין וע"כ כעל חמד משה דלא משגיחין כלל בזה דע"פ מריח גם ממייעוט: * כגון מעברות. וכתב בספר כפתור ופרח פ"ו וז"ל מעברות וכו' נראה בפירושו שאין המצרך מברך עד שיראה צפרע מקום הנס כמו שהרואה יס סוף לא יצרך אם לא ראה מקום שעברו בו וכן הרואה הירדן עד שיראה מקום שעברו והכחז אומר והעם עברו נגד יריחו וכן נחל ארנון. ומיהו בכל מקום שיראה חלק מן הים או מן הירדן ראו לו להזכיר חסדי ה' והשגחתו עלינו ויודה וישבח כפי כמו [ר"ל] שצח בעלמא בלי שם ומלכות] וכן העיין ברואותו מקום שהאל יתברך עשה פלא או נס לקצת נביאים כמו ברואותו צהר הכרמל מקום שעשה אליהו ורואותו בשום מקום עלית אלישע וכו' ואין ספק כי עיין אליהו היה פלא וכן ע"ז אלוהו אצל של אלישע היה פלא לכן השוגמית לחפלת הנביא עכ"ל הנה בעיקר דבריו שצריך לראות דוקא מקום הנס בחוד משמע כן גם משאר פוסקים וכ"כ רש"י דב"ה מעברות ואף שמשלשון הרמב"ם שכתב הרואה מקום שנעשו נסים וכו' כגון יס סוף משמע לכאורה דבראית יס סוף לחודיה מברך אעפ"כ אינו מוכרח כ"כ מדמסיים או מעברות הירדן ולא כתב או הירדן וע"כ דלאו דוקא וצדין השני בראית הר הכרמל נראה דכונת כפתור ופרח הוא לשבח שצח בעלמא ואלכיל"י קאי שכתב גם ברואה שאר הירדן ג"כ צריך לשבח וע"ז מסיים וכן ברואה הר הכרמל להצרכה לא נתקנה על פלאי הבורא דא"כ היה לנו לצרך ברואתו הר סיני מקום שיתנה בו התורה וע"כ דנתקן רק האללח אדם מן המיתה בדרך גם ואצן שישב עליו משה היה או ג"כ ההללה בדרך גם ע"י חפלתו של משה וכמו שכתב ה' נסו וא"כ גבי אליהו אף שהיה נס ופלא אעפ"כ מעשה הר הכרמל לא נעשה כדי שיגלל אליהו מן המיתה שהרי אליהו היה נחבא ואח"כ הלך אליו בשלימות הש"י שאמר לו לך הראה אל אחאב ואתנה מעור ע"פ האדמה ועיין עשיית הפלא צהר הכרמל היה כדי לחזק אמונת ישראל בה' אלא ע"כ כונתו כו"פ הוא רק לענין שצח בעלמא וכמו מה שסיים ורואותו בשום וכו' שהוא ודאי לשבח בעלמא כמו שזכרתי אח"כ וכמו שמוכח מסוף דבריו בעצמו ולפ"ז מה שסיים שהרי המלך היה רודפו הוא רק לענין להגדיל השבח על הטובה שעשה

שער הציון

לעברה להטיל ארס של יזה"ר אסור אפילו צהריה ממילא ע"ש ואיך כתב כאן לצרך ע"ז ע"ש צמח"ר: (כח) מ"א במסקנא וכן הסכים במ"ג ע"ש. עיין בירושלמי שם דאיתי ברייתא דמברכין אבשמים של עובד גלולים וקאמר פתר לה בעמעין [כז"ל] לפני חתונו עכ"ל כלומר צמח"ר בשמים לפני בית מסתור דודאי לשם מסחר בעלמא עשה ולא בשביל כבוד העבודת גלולים ע"ש:

גהות ותיקונים: א) מעשה רוקח בפ"ט מה"ב ה"ט: ב) ואדלעיל: ג) בשם הרמב"ם: